

Opustili ste už spolu s Vaším dieťaťom krajinu jeho obvyklého pobytu?

V prípade, ak ste tak urobili bez súhlasu druhého rodiča, alebo ste daný súhlas mali, ale len na istú dobu a obávate sa následkov? Aj v tomto prípade je najvhodnejším riešením Vašej situácie **dohoda s druhým rodičom**, prípadne mediácia.

Zoznam mediátorov je na webovej stránke Ministerstva spravodlivosti SR. Ak dosiahnutie dohody nie je možné, rozhodne o návrate dieťaťa do krajiny jeho obvyklého pobytu príslušný súd, v krajine kde sa aj s dieťaťom nachádzate.

Bolo Vaše dieťa neoprávnene premiestnené zo Slovenska do krajiny mimo Haagskeho dohovoru?

Takáto situácia je oveľa komplikovanejšia. V krajinách, ako napr. Egypt, ktoré nepodpísali Dohovor, nie je vytvorený systém spolupracujúcich orgánov a postupovať sa dá výlučne podľa práva krajiny, v ktorej sa dieťa aktuálne nachádza. Doporučujeme Vám preto obrátiť sa na Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR alebo priamo na príslušný zastupiteľský úrad SR v danej krajine. Kontaktovať môžete tiež aj príslušné oddelenie Polície SR a Centrum, kde Vám právnicki poskytnú všeobecné poradenstvo.

Bratislava, 2015

Dôležité kontakty:

Centrum pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže

Špitálska 8, P.O. Box 57,
814 99 Bratislava
Tel: +421/2/2046 3208, +421/2/2046 3248
Fax: +421/2/2046 3258
Úradné hodiny: Po- Pia 8:00- 16:00
E-mail: info@cipc.gov.sk
cipc@cipc.gov.sk
www.cipc.sk

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR

Hlboká cesta 2
833 36 Bratislava 37
Tel: +421/2/5978 1111
Fax: +421/2/5978 3333
E-mail: info@mzv.sk
www.mzv.sk

Národný projekt

Podpora Centra pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže (CIPC) I – 1.2.2015 – 30.11.2015

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu v rámci Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia

PRIESTOR NA VAŠU PRÍLEŽITOSŤ

Centrum pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže, Špitálska 8, 814 99 Bratislava

www.esf.gov.sk

www.employment.gov.sk

www.cipc.sk

RIZIKÁ A POSTUP PRI MEDZINÁRODNOM RODIČOVSKOM ÚNOSE

Otvorená Európa bez hraníc a voľný pohyb osôb priniesli mnoho výhod, ale bohužiaľ aj množstvo nástrah. Len málokto si počas krásnych začiatkov vzťahu alebo manželstva uvedomuje aj dôsledky prípadných nezhôd a ich dopad na spoločné dieťa, ktoré sa často stáva ohniskom a obeťou týchto sporov. Vzájomná tolerancia a akceptácia kultúrnych rozdielov, či výchovných prístupov je preto dôležitým základom na predchádzanie konfliktov a ich možným následkom na deťoch.

Je dôležité uvedomiť si, že dieťa nie je možné považovať za vlastníctvo rodičov, ale ako osobu s vlastnými právami a potrebami. Rodič však častokrát nevidí iné východisko, ako vyriešiť svoju situáciu inak než, napríklad opustením partnera a krajiny, pričom si so sebou berie aj dieťa, a to bez súhlasu druhého rodiča. Dieťa sa tak stáva rukojemníkom ich sporu.

Čo možno považovať za rodičovský únos?

Medzinárodné právne predpisy ako napríklad

Dohovor o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí uzavretom v Haagu dňa 25.10.1980 (ďalej len „Dohovor“, ktorým je viazaná Slovenská republika, rovnako ako množstvo štátov Európskej únie i mimo nej), označujú takéto konanie ako neoprávnené premiestnenie alebo zadržiavanie dieťa, teda tzv. medzinárodný rodičovský únos. Následkom rodičovského únosu, je dieťa vytrhnuté z krajiny svojho obvyklého pobytu do inej, často neznámej krajiny. Dieťa tak v dôsledku náhleho narušenia stability zažíva pocity neistoty, spôsobený nevyhnutnosťou sa prispôbiť neznámemu prostrediu, jazyku, učiteľom a celkovo novému prostrediu.

Neoprávnené premiestnenie dieťaťa je, ak dieťa do 16. roku veku bolo premiestnené z krajiny obvyklého pobytu do inej krajiny, za porušenia rodičovských práv druhého rodiča. So žiadosťou o návrat je možné sa obrátiť na Centrum pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže (ďalej len „Centrum“). **Od premiestnenia by nemala uplynúť doba jedného roka.**

Ako určiť obvyklý pobyt dieťaťa?

Obvyklý pobyt je pojem, ktorého presná definícia neexistuje v žiadnom právnom predpise. Zjednodušene možno za obvyklý pobyt považovať krajinu, ktorú dieťa považuje za svoj domov. Navštevuje tu predškolské alebo školské zariadenia, lekára, záujmové krúžky, má tu priateľov a rodinných príbuzných, ovláda reč tejto krajiny a dlhodobejšie sa tu zdržuje. **Nezáleží teda na štátnom občianstve, trvalom či prechodnom pobyte.** O tom, ktorú krajinu možno považovať za krajinu obvyklého pobytu dieťaťa môže rozhodnúť len súd.

Kto sa môže dopustiť rodičovského únosu?

Občianskoprávneho únosu sa dopúšťa rodič alebo aj iný príbuzný dieťaťa, ak premiestni dieťa z krajiny obvyklého pobytu do inej krajiny a pritom poruší opatrovnícke právo druhého rodiča, ktorý sa o dieťa pred jeho premiestnením staral. Najčastejšie ide o prípady, kedy rodičia nemajú súdnym rozhodnutím upravené právo starostlivosti o dieťa (teda majú rovnaké práva a povinnosti) a jeden z rodičov bez súhlasu druhého rodiča „unesie“ dieťa z krajiny jeho obvyklého pobytu.

Môže dôjsť aj k prípadom, ak je síce súdnym rozhodnutím upravené právo starostlivosti o dieťa (napr. dieťa je zverené do osobnej starostlivosti matke a otec má upravené právo styku - stretávania), ale ani jeden z rodičov nemá vyhradené určovacie právo obvyklého pobytu dieťaťa. Ak v tomto prípade rodič, ktorý má zverené dieťa do osobnej starostlivosti (napr. matka) premiestni dieťa z krajiny jeho obvyklého pobytu bez súhlasu druhého rodiča, taktiež sa dopúšťa občianskoprávneho únosu dieťaťa.

Čo robiť, keď Vaše dieťa bolo neoprávnené premiestnené?

Ak ste sa už ocitli v neľahkej situácii, že došlo k premiestneniu Vášho dieťaťa bez Vášho súhlasu, alebo máte odôvodnenú obavu, že dôjde k neoprávnenému premiestneniu, **kontaktujte v čo najkratšom možnom termíne Centrum**, kde Vám právnici poskytnú právnu pomoc a poradenstvo o ďalšom postupe. Najčastejším postupom, je podanie žiadosti o návrat dieťaťa do krajiny jeho obvyklého pobytu. V takom prípade, bude o návrate dieťaťa rozhodovať príslušný súd, v krajine kde sa dieťaťa aktuálne nachádza.

Cieľom konania o návrat dieťaťa je obnovenie pôvodného stavu, a to návrat dieťaťa do krajiny jeho obvyklého pobytu.

O samotnom nariadení návratu dieťaťa rozhoduje vždy na návrh rodiča príslušný súd. Je však dôležité zdôrazniť, že v konaní o návrat sa nerozhoduje o rodičovských právach a povinnostiach, tzn. o tom, komu bude dieťa zverené do osobnej starostlivosti. O týchto otázkach má vždy rozhodovať súd v krajine obvyklého pobytu dieťaťa. Cieľom konania o návrat je obnovenie pôvodného stavu, a to návrat dieťaťa do krajiny jeho obvyklého pobytu.

Ako predísť rodičovskému únosu?

Ak sa chystáte, alebo plánujete s Vaším dieťaťom opustiť krajinu obvyklého pobytu, odporúčame Vám neunáhliť sa a predovšetkým si zabezpečiť **písomný súhlas druhého rodiča na vycestovanie** alebo prípadnú zmenu obvyklého pobytu. Súhlas je nevyhnutný aj vtedy, ak sa už rozhodlo o zverení dieťaťa do Vašej starostlivosti, pretože obaja rodičia majú rovnaké právo rozhodovať o obvyklom pobyte dieťaťa. Ak Vám súhlas druhý rodič nedá, môžete sa obrátiť na **súd s návrhom na vydanie rozhodnutia, ktoré nahrádza súhlas druhého rodiča.**

V mnohých krajinách je totiž neoprávnené premiestnenie alebo zadržanie dieťaťa trestným činom. Dôsledkom trestného činu je i vydanie **medzinárodného zatýkacieho rozkazu.**

Ste vo vzťahu obeťou fyzického, alebo psychického týrania? Ako v tomto prípade predísť rodičovskému únosu?

Ak je dôvodom Vášho odchodu s dieťaťom z krajiny obvyklého pobytu fyzické alebo psychické násilie, je dôležité riešiť túto situáciu ešte pred Vaším odchodom. O pomoc môžete požiadať napríklad sociálne úrady, políciu, organizácie na pomoc obetiam násilia. Všetky tieto dôkazy môžete využiť v súdnom konaní o návrat dieťaťa.